

ŠTA JE INTERSEKS?

Interseks je krovni termin za osobe rođene sa varijacijama polnih karakteristika, hromozoma i/ili hormona koji ne moraju odgovarati društvenim i medicinskim očekivanjima. Tačnije rečeno, interseks osobe su rođene sa fizičkim ili biološkim polnim karakteristikama (poput polne anatomije, reproduktivnih organa, hormonskih obrazaca i/ili hromozomskih obrazaca) koji se ne poklapaju sa tipičnim definicijama muškog odnosno ženskog tela. Ponekad kada se beba rodi, jednostavno je identifikovati da je interseks zbog telesnih karakteristika. Povremeno interseks bebe imaju spoljne genitalije koje izgledaju jasno ženske odnosno muške, ali unutrašnje genitalije se mogu razlikovati, mogu biti neadekvatno formirane ili nepostojeće. U nekim slučajevima, interseks stanje/telo može se otkriti tokom detinjstva, u pubertetu, a čak i u odraslom dobu.

BROJKE

Teško je pouzdano utvrditi broj rođene interseks dece. Neke procene se kreću od 1 na 200 do 1 na 2000 rođenih. Podatak Ujedinjenih nacija je da 1.7% osoba može biti rođeno sa nekim od interseks varijacijama. Problem sa preciznijim određivanjem broja interseks osoba je u tome što se određene interseks varijacije ne vide na rođenju. Takođe, pošto o interseksu govorimo kao o kontinuumu, a ne kao diskretnim kategorijama, pojedini autori ubrajaju različita stanja u interseks, a neka izostavljaju.

INTERSEKS KROZ ISTORIJU

Bez obzira da li su tolerisala i prihvatila interseks osobe ili ne, mnoge stare civilizacije i društva su bila upoznata s njihovim postojanjem. Grčki istoričar Diodorus Sikulus je prvi pisao o "hermafroditima" u prvom veku pre nove ere, opisujući ih kao ljude koji imaju karakteristike oba pola i pripisivao im neobične moći. U doba Rima, Rimski zakon je kao polove priznavao muški, ženski i hermafroditstki, s tim što su ovom poslednjem prava priznavana u skladu s polnim karakteristikama koje su bile vidljive i dominante. Tokom Evropske istorije, kroz pravne sporove i presude se pominju hermafroditi i njihova prava u smislu nasleđstva, prava na imovinu i sl.

Neka ne-evropska društva su prihvatila pol ili rod sa više od dve kategorije, što je omogućavalo da se i interseks i trans osobe uklape unutar istih. Takva društva i viđenja su od strane Evropskih mislilaca proglašavana "primitivnim".

Interseks kao pojam je prvi upotrebio Ričard Goldšmit 1917. godine, a tokom 40-tih godina se pojavio predlog da se pojam "hermafrodit" zameni sa interseks.

SAVREMENO DOBA

Sa razvojem savremene medicine, interseks osobe koje po izgledu genitalija nisu pripadale ni jednom ni drugom polu, pa su podvrgavane hirurškim intervencijama kojima su se genitalije modifikovane tako da liče na jedan ili drugi pol. Hirurzi su često intervencije na interseks bebama pravdali "društveno neophodnom". "Optimalna politika roda", koju je zastupao Džon Monej (John Money), polazila je od pretpostavke da rana intervencija omogućavala da se izbegne konfuzija roda kod deteta, ali nema dokaza za ovu tvrdnju, a rane intervencije su često ostavljale psihičke i fizičke posledice

po interseks osobu. Usled napretka u medicini, moguće je da interseks stanje bude potpuno sakriveno, mnogi ljudi nisu svesni koliko je ono pristuno kod populacije uopšte.

Zahvaljujući dijalogu između aktivista i lekara, dolazi do promena u nekim zemljama u medicinskom pristupu interseks stanjima i odnosu prema interseks osobama i njihovim porodicama. Malta je prva zemlja koja je 2015. ukinula hirurške modifikacije pola bez prethodnog pristanka osobe, uključujući i interseks osobe.

Organizacije posvećene ljudskim pravima sve više skreću pažnju na praksu koja ima štetne posledice i diskriminaciju prema interseks osobama. Fokus je na medicinskim intervencijama bez saglasnosti; stigmom, diskriminaciju i jednak tretman; mogućnost za traženje pravde i odštete; pristup informacijama i podršci i pravnom priznanju.

INTERSEKS ZAJEDNICA

Interseks zajednica se po prvi put organizovala u SAD početkom devedesetih godina 20. veka, uz podršku medicinskih stručnjaka. Ove grupe su se organizovale kao grupe podrške za ljude sa istom dijagnozom. One su razvile pristupe za delovanje iznutra (kroz rad sa medicinskim stručnjacima) i direktno sa onima na koje medicinska praksa utiče (kroz pružanje podrške). Kako je interseks zajednica osnažena, one su prerasle u pokret za ljudska prava i pridružile su se LGBT zajednici. Ovo dodavanje ima potencijalne prednosti (vidljivost, solidarnost, savezništva, integrisanje pitanja koja se odnose na interseks u sva dokumenta i inkluziju) i mane (potencijale ili stvarne negativne reakcije, prisvajanje, pogrešno predstavljanje i isključivanje). Interseks osobe mogu biti različitih seksualnih orijentacija, rodni identiteta i rodni izražavanja.